

A1998-02 21.01.98

Returordningen for plastemballasje - forholdet til konkurranse-loven

Sammendrag:

Konkurranse-tilsynet oppfatter at samarbeidet om retur- og gjenvinningsordningen i Plastretur ikke kommer i konflikt med konkurranse-lovens forbudsbestemmelser.

Konkurranse-tilsynet ble i juni 1996 kjent med retur- og gjenvinningsordningen for plastprodukter organisert av Plastretur AS (Plastretur). Tilsynet ønsket å se nærmere på ordningen og fikk tilsendt opplysninger. På bakgrunn av den vurdering tilsynet gjorde, ble det 9. juli 1996 sendt et brev til Plastretur hvor det ble påpekt at ordningen innebar et prissamarbeid i strid med konkurranse-loven § 3-1. Plastretur søkte senere om dispensasjon, men søknaden er ikke avgjort.

Da tilsynet vurderte saken i 1996 var returordningen i ferd med å etableres. Det har siden skjedd endringer i organiseringen av ordningen. Blant annet for å orientere Konkurranse-tilsynet om endringer, ble det holdt et møte mellom Plastretur og tilsynet den 21. november 1997. I brev fra Plastretur av 22. november samme år redegjøres ytterligere for returordningen. Da det har vært usikkerhet med hensyn til om samarbeidet i Plastretur kom i konflikt med konkurranse-lovens forbudsbestemmelser, ønsket tilsynet å se på forholdet til konkurranse-loven på ny, selv om dette ville innebære en ytterligere forlenget saksbehandlingstid.

Sakens faktum

Fra 1. juni 1996 ble det innført et gebyr på kr. 1,- pr. kg plastemballasje. Bakgrunnen for gebyrordningen er avtalen av 14. september 1995 som Miljøverndepartementet har inngått med næringslivet om "Reduksjon, innsamling og gjenvinning av plastemballasje". Partene i avtalen på næringslivets side, er Dagligvare Leverandørenes Forening, Dagligvarehandelens Miljø- og Emballasjeforum, Næringsmiddelindustriens Landsforening og Plastindustriforbundet.

Avtalen er ment som et alternativ til myndighetenes planlagte miljøavgifter på emballasje. Næringslivet ønsket en frivillig ordning fremfor en statlig pålagt avgift. Avtalen fastsetter at næringslivet selv skal sørge for at 80% av plastemballasjeavfallet skal gjenvinnes innen 1999. Videre skal næringen etablere et system for innsamling og gjenvinning av plastemballasje gjennom opprettelsen av et materialselskap. Næringslivet må selv finansiere ordningen. Den 6. november 1996 ble selskapet Materialselskapet for Plast AS stiftet, og selskapet har senere skiftet navn til Plastretur AS.

Tre av organisasjonene som har inngått avtalen med Miljøverndepartementet, er også blant stifterne av Plastretur. Dette er Dagligvare Leverandørenes Servicekontor, Næringsmiddelindustriens Landsforening og Plastindustriforbundet. Norges Colonialgrossisters Forbund og Norges Dagligvarehandels Forbund som undertegnet avtalen med Miljøverndepartementet gjennom Dagligvarehandelens Miljø- og Emballasjeforum var ikke blant stifterne. Likevel er deres medlemsbedrifter representert blant stifterne ved at de største dagligvaregrossistene og

kjedegrupperingene går inn som eiere. I tillegg har Emballasjeindustriens Bransjeforening, som ikke var del i avtalen med departementet, gått inn som medeier.

I hovedsak blir gebyret krevet inn fra de bedrifter som bruker plastemballasjen til å emballere sine produkter, de såkalte "pakkere og fyllere". Unntak fra hovedregelen er bæreposer, landbruksplast og serviceemballasje, der gebyret blir innkrevd fra emballasjeprodusent/-importør. Når det gjelder produkter som er emballert fra utlandet, er det bedriften som importerer produktet som skal betale. Bæreposeprodusentene har siden 1. mars 1996 betalt et gebyr på 1 øre per bærepose. De deltakende bedriftene vil for det meste være medlemsbedrifter i de organisasjonene som har inngått avtalen med Miljøverndepartementet.

Gebyret bedriftene innbetaler er ikke en offentlig avgift. Det følger av aksjonæravtalen punkt 6 at driften av Plastretur skal finansieres ved at det pålegges et gebyr på plastemballasje. Plastretur fastsetter gebyrets størrelse. Vi snakker således om et privat gebyr.

Når det gjelder innkrevingen av gebyret foretas ikke dette lenger av Plastretur. De seks materialselskapene Plastretur AS, Norsk Returkartong AS, Norsk GlassGjenvinning AS, Norsk Resy AS, Norsk MetallGjenvinning AS og Kartonggjenvinning AS har for å forenkle bedriftenes rapportering og betaling av vederlag, etablert Materialretur AS (Materialretur). På denne måten kan Materialretur samordne all informasjon, fakturering og rapportering, begreper, regler m.m. overfor vederlagsbetalerne. Ved henvendelse til Materialretur er det offentlig tilgjengelig hvilke bedrifter som er tilsluttet ordningene, men all informasjon knyttet til medlemmenes innrapporterte mengder er konfidensielle. Ifølge Plastretur er heller ikke disse opplysningene tilgjengelige for Plastretur eller noen av de andre av materialselskapene.

Plastretur foretar ikke selv innsamling og gjenvinning av plast. Det legges opp til at retursystemet i størst mulig grad skal bygge på eksisterende infrastruktur og logistikk. Plastretur kjøper dermed tjenester av allerede selvstendige aktører i markedet. Det er inngått avtaler med stort antall mottaksplasser som skal ta imot, sortere og transportere avfallet. Det er også inngått avtaler med plastprodusenter som skal ta imot sortert plast for gjenvinning til nytt plastråstoff.

Konkurransetilsynets vurdering

Konkurransetilsynet antok i 1996 at avgiftsinnkrevingen innebar et prissamarbeid mellom deltakerne i returordningen. Tilsynet behandlet returordningen på et tidlig stadium etter etablering og enkelte forhold var da ikke helt fastlagt. Det er senere foretatt endringer i organiseringen samtidig som tilsynet også har fått et klarere bilde av selve ordningen.

Returordningen innebærer at det fastsettes og innkreves et gebyr til en privat retur- og gjenvinningsordning. Enigheten synes ikke å strekke seg lenger enn at deltakerne er enige om at det skal betales inn kr. 1 pr. kilo plast. Plastretur påpeker blant annet i brev av 10. desember 1996 fra advokatfirma Coopers & Lybrand, at det ikke forekommer noe samarbeid om hvordan gebyret skal kalkuleres inn i prisen til neste ledd.

Tilsvarende er det poengtert i Plastreturs hefte om retningslinjer for gebyrer at emballasjegebyret er et

anliggende mellom den tilsluttede bedrift og Plastretur. Hvordan bedriften kompenserer seg fra senere ledd vil ikke Plastretur legge seg bort i. Prissettingen er fri når det gjelder både kalkuleringsmetoder og hvordan det gjøres rede for prisene.

Konkurransetilsynet er derfor av den oppfatning at samarbeidet om retur- og gjenvinningsordningen i Plastretur ikke kommer i konflikt med konkurranselovens forbudsbestemmelser.

I tillegg vil Konkurransetilsynet bemerke at returordningen for plast dekker over et vidt spekter av produkter og bedrifter. I ordningen deltar bedrifter som produserer og importerer serviceemballasje, landbruksplast og byggefolie, samt bedrifter som emballerer en vare for salg (pakkere og fyllere). Disse produktene er plastfolie, -poser, -sekker, -begre, -kanner og -flasker m.m. Det er således snakk om svært forskjellige produkter som inneholder forskjellige mengder plast. Med en slik spredning i produkter og deltakere, oppstår det ingen spesiell nærhet mellom deltakerne i returordningen.

Konkurransetilsynet antar at returordningen fortsatt er i oppbygningsfasen og at det fremover vil kunne gjøres endringer i ordningen. Tilsynet ønsker å bli holdt orientert om utviklingen og vil opplyse at vurderingen bygger på returordningen slik den nå er etablert og at endringer i ordningen kan endre tilsynets vurdering.

[til toppen](#)